

PACHET DE ACTIVITĂȚI

**Reconstrucția unui argument prin
„metoda celor 5 pași”**

Reconstrucția unui argument prin „metoda celor 5 pași”

1. Public țintă:

- Elevi din toate clasele de liceu.
- Foarte aplicat: elevi din clasa a IX-a, la disciplina Logică, argumentare și comunicare, unitatea „Argumentarea și structura sa”.

2. Timp:

- Pentru elevii de a IX-a, între 2 și 3 ore.
- Pentru ceilalți elevi, depinde de cât timp profesorul este dispus să folosească.

3. Obiective de învățare:

Elevii vor putea să:

- identifice structura argumentativă a unui text în urma unei lecturi critice
- explice argumente complexe în termeni simpli și clar de înțeles și pentru un neinițiat.
- găsească cea mai simplă structură argumentativă prin care să reconstruiască un argument.
- identifice asumțiile (premisele implicite) ale unui argument.
- construiască propriile sale argumente folosindu-se de „metoda celor 5 pași” inversată.

4. Descrierea activităților:

- Metoda celor 5 pași este un algoritm - credem noi, intuitiv - de analiză și reconstrucție de argument care se poate dovedi foarte util pentru a deconstrui și a înțelege texte argumentative din media, pentru informare și documentare, dar și pentru multe discipline la care elevul trebuie să înțeleagă argumente complexe.
- *Fișa de lucru 11a* oferă mult mai multe detalii despre cei 5 pași, dar iată-i aici:
 - Pasul 1. Citește articolul. Identifică structura articolului.
 - Pasul 2. Identifică teza argumentului de reconstruit.
 - Pasul 3. Citește argumentul de câteva ori. Explică-l „în propriile cuvinte”.
 - Pasul 4. Scrie cea mai simplă structură de argument care poate organiza rezultatele pasului 3.
 - Pasul 5. Asigură-te că reconstrucția simplificată este fidelă. Adaugă premise dacă e nevoie.
- În continuare, vom prezenta o serie de exerciții care dezvoltă abilitatea de a folosi metoda ușor și rapid.

5. Desfășurarea activităților

Exercițiul 1. Care-i ideea?

- Distribuie elevilor Fișa de lucru 11a. Explică importanța reconstrucției de argumente și prezintă-le cei 5 pași ai unei reconstrucții din fișă.
- **(10 min)** Oferă elevilor câte un articol de presă. Începe cu articole scurte, dar apoi tot mai lungi și mai complexe. Cere-le să citească articolul apoi să scrie pe o foaie de hârtie ideea principală. Colectează toate foile, citește-le, apoi discutați.

Exercițiul 2. Desenează structura.

- Formează echipe de câte 3-4 elevi.
- **(5 min)** Roagă toți elevii să citească un articol structurat.
- **(10 min)** Cere elevilor să noteze pe o foaie de flipchart (i) ideea principală a articolului și (ii) structura sa. Elevii ar trebui să descrie fiecare parte prin propoziții scurte, la obiect („în prima parte, autorul descrie...”) sau prin cuvinte cheie.
- **(7 min)** Lipește toate foile de flipchart pe un perete și discutați asemănările și mai ales deosebirile dintre structurile reconstruite. Decideți împreună care este structura propriuzisă a articolului.
- Repetați exercițiul de câte ori este nevoie.

Exercițiul 3. Care-i teza?

- Caută în prealabil un articol jurnalistic în care se găsește cel puțin un argument. Platforma Contributors este o bună resursă pentru acest exercițiu.¹⁴
- Formează echipe de câte 3-4 persoane.
- **(5 min)** Cere elevilor să identifice și să sublinieze indicatori ai argumentării în textul dat.
- **(5 min)** Roagă-i apoi să discute între ei care ar putea să fie argumentul semnalizat de respectivii indicatori și să noteze teza argumentului.
- **(5 min)** Cere câtorva elevi să prezinte ce au făcut, iar apoi discută cu toată clasa. Au identificat cu toții aceleași argumente? Compară formulările tezelor.

Exercițiul 3. Telefonul fără fir.

- Alege între 10 sau 5 elevi (depinde de cât timp ai la dispoziție și de cât de repede merge).
- **(5 min)** Transmite-i primului elev (elevul 1) o fișă cu un un articol și cu un argument în formă brută subliniat. Cere-i să se gândească cum ar explica acest argument unui copil sau bunicii folosind cele mai simple și mai clare formulări și să noteze câteva lucruri pe care le-ar spune.
- Dintre cei 9 elevi rămași, cere unuia să rămână în clasă și roagă pe ceilalți 7 să aștepte pentru o secundă pe hol, pentru a nu auzi ce se vorbește în clasă (sau oriunde altundeva unde nu pot auzi și nu pot deranja alte activități).

¹⁴ Platforma Contributors: <https://www.contributors.ro/>.

- (1 min) Elevul rămas în clasă, elevul 2, joacă rolul „bunicii” și ascultă descrierea argumentului de către elevul 1, notându-și ideile principale.
- (1 min) Elevul 2 preia apoi rolul vorbitorului iar elevul 3 este invitat în clasă pentru a juca la rândul său rolul „bunicii”. Elevul 2 îi relatează conținutul argumentului în propriile cuvinte, folosindu-se de notițe.
- (n min) Elevul 3 preia apoi rolul vorbitorului iar elevul 4 pe cel al bunicii. Etc.
- (3 min) La final, după ce telefonul fără fir se încheie cu ultimul elev, argumentul este prezentat întregii clase, iar prin discuții se ajunge la o formă de reconstrucție mai stabilă.
- Chiar dacă primele încercări ale jocului elevii îl pot percepe ca pe o activitate pur distractivă, cu timpul încearcă să direcționezi motivația elevilor înspre a reuși să transmită ce li se comunică mult mai precis.

Exercițiul 4. Argument simplificat.

- (Recomandăm să faceți acest exercițiu după ce elevii ajung să cunoască deja câteva forme de argumentare)
- **(3 min)** Formează echipe de câte 5-6 elevi. Oferă fiecărei echipe un argument brut de reconstruit. Fiecare echipă trebuie să noteze câteva idei astfel încât să prezinte argumentul unei „bunici” (o persoană care nu știe despre ce este subiectul).
- **(3 min)** Câte un elev din fiecare echipă prezintă argumentul în fața clasei ca în fața unei „bunici”. Rolul „bunicii” poate fi jucat de profesor.
- **(3 min)** Ceilalți elevi lucrează împreună pentru a identifica cea mai simplă structură argumentativă care cuprinde argumentul prezentat în fața clasei. Argumentele sunt scrise pe foi de flipchart.
- **(5 min)** Foile sunt lipite pe un perete și se discută despre asemănări și deosebiri. Identificați apoi împreună cea mai bună și mai elegantă reconstrucție.
- Exercițiul se repetă pentru toate argumentele celorlalte echipe.

Exercițiul 5. Găsește asumptia.

- O parte importantă din reconstrucția argumentelor este identificarea asumptiilor (a premiselor neexprimate în argument). Exercițiul se poate face fie pe echipe fie individual. Alege unul sau mai multe dintre următoarele argumente, care sunt vehiculate adesea în mass-media și în noile media:
 1. Căsătoria dintre un bărbat și o femeie trebuie să apară explicit în Constituție. Trei milioane de români susțin căsătoria exclusiv dintre un bărbat și o femeie.
 2. Avortul nu ar trebuie să fie legal. O viață nenăscută este tot viață.
 3. Guvernul trebuie să acționeze pentru reforma sănătății. Majoritatea oamenilor nu beneficiază de servicii de calitate sau trebuie să plătească mulți bani pentru acestea.
 4. Femeile ar trebui să aibă dreptul la avort. Integritatea fizică e un drept al omului.

5. Imigranții subminează economia națională, deoarece aceștia preferă să lucreze fără contract de muncă.
6. Muncă la negru ar trebui să fie legală. Este dreptul fiecărei persoane să aleagă dintre bani mai mulți și asigurări de la stat.
7. Pedepsa cu moartea ar trebui să fie legală. Unei vieți luate i se poate face dreptate doar cu o altă viață.
8. Nudismul ar trebui permis peste tot. Condiția naturală a corpului uman nu reprezintă ceva ofensiv.
9. Muzica electronică nu este muzică, pentru că nu necesită ani de practică și studiu necesari unui muzician pentru a produce muzică.

- (10 min) Cere elevilor să (i) identifice concluzia și premisele explicite ale argumentului, (ii) scrie forma standard a argumentului (prima oară premisele, apoi concluzia), (iii) identifice o asumție care ar facilita legătura dintre premisele explicite și concluzie. După rezolvarea exercițiului, soluțiile sunt discutate cu restul clasei.

Metoda celor 5 pași

Pasul 1.

Citește textul. Identifică structura textului.

- Lectura critică și activă a unui articol, al unui eseu sau al unei cărți de specialitate este mult diferită de lectura unui text de beletristică. Lectura critică nu presupune simpla parcurgere a textului, ci în primul rând urmărirea structurii interne (de cele mai multe ori, citirea fiecărei propoziții în parte nu este necesară).
- Este extrem de important, așadar, ca cititorul să-și ia notițe pe text sau să-și facă o hartă mentală a structurii textului, pentru a-i înțelege logica internă.
- Astfel, un cititor critic ar trebui să identifice unde este prezentată teza textului, unde sunt argumentele, care sunt exemplele care ilustrează diferitele componente ale argumentului etc. Mare parte dintr-un text argumentativ nu este de fapt constituită din argumente propriu-zise, ci oferă contextul și prezintă impactul diferitelor argumente. Cititorul critic trebuie să identifice toate aceste părți.
- Atenție! Nu toate textele ne-beletristice sunt texte argumentative. Textele argumentative sunt cele care urmăresc să arate adevărul unei afirmații prin indicarea unor temeuri epistemice.

Pasul 2.

Identifică teza argumentului de reconstruit.

- Teza unui argument, sau concluzia argumentului, este propoziția pe care argumentul se presupune că o întemeiază. ATENȚIE. Teza argumentului este diferită de teza articolului. De cele mai multe ori, un text argumentativ conține mai multe argumente.
- Pentru a identifica teza, se recomandă urmărirea indicatorilor de concluzie („prin urmare”, „în consecință”, „astfel”, „așadar” etc.) dar și a indicatorilor de premisă („deoarece”, „pentru că”, „dat fiind faptul că” etc.)
- Uneori teza unui argument nu este prezentată explicit, ci trebuie dedusă din felul în care e structurat argumentul. Este de aceea important ca cititorul să citească de mai multe ori argumentul pentru a-i înțelege logica internă.

Pasul 3.

Citește argumentul de câteva ori. Explică-l „în propriile cuvinte”.

- De multe ori, elevii se blochează atunci când trebuie să discute argumente, pentru că au impresia că acestea sunt prea complicate și imposibil de „tradus” într-un limbaj cotidian. În fapt, aducerea lor la nivelul înțelegerii comune este marca adevăratei înțelegeri.
- A explica argumentul „în propriile cuvinte”, sau a-l explica ca și cum i-ai „vorbi unui copil de cinci ani” înseamnă de fapt a-l internaliza. Termenii tehnici inițiali vor reapărea în reconstrucția argumentului la pasul 5. Pentru moment, lucrul cel mai important este internalizarea.

Pasul 4.

Scrive cea mai simplă structură de argument care poate organiza rezultatele pasului 3.

- Un pas evitat din nou de multă lume este cel al simplificării structurii unei reconstrucții. Suntem conștienți că argumentul din fața noastră este unul complex și deci avem impresia că am comite o greșeală de nepermis dacă am folosi, de pildă, un simplu *ponendo ponens* pentru a-l reconstrui.
- Numai că tocmai în simplificarea aceasta constă o reconstrucție de succes. Identificarea structurii logice de bază a unui argument permite abstractizarea față de toate elementele de surplus, precum și analiza în adâncime a structurii argumentative. De multe ori, afirmațiile dintr-un argument prezentat într-o formă brută nu sprijină direct concluzia finală a argumentului, ci câte o premisă fundamentală / concluzie intermediară. Fără procedul simplificării, un cititor neinițiat ar putea să se piardă în acest desis argumentativ. Tocmai de aceea, este important să păstreze mereu în minte care este ținta finală a argumentului (teza) și care este strategia mare, simplificată, prin care autorul urmărește să ajungă acolo.

Pasul 5.

Asigură-te că reconstrucția simplificată este fidelă. Adaugă premise dacă e nevoie.

- Pasul 5 asigură că temerile care au urmărit pașii 3 și 4 sunt rezolvate. Acum este momentul fidelității, când atât termenii tehnici, cât și premisele neexprimate sunt puse în valoare. O reconstrucție fidelă a unui argument respectă atât structura formală cât și conținutul material al argumentului de reconstruit.
- Adus la forma clasică - premise prima oară, apoi concluzia - reconstrucția argumentului după pasul 5 poate fi analizată și evaluată critic, atât pentru validitatea argumentului, cât și pentru adevărul premiselor care îl constituie.

